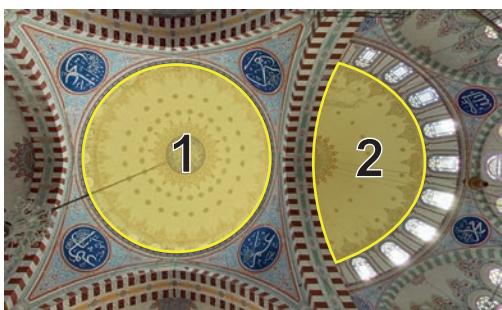

5. Ünite: Çevremizde Dinin İzleri

1. İslam dininin en temel esası olarak kabul edilen tevhid inancı, Allah'ın bir olduğuna, eşi ve benzerinin bulunmadığına ve sadece O'na ibadet edileceğine inanmak anımlarına gelir. Müslümanların hayatının her alanına etki eden bu inancın mimarideki yansımalarını Mimar Sinan'ın inşa ettiği camilerde görmek mümkündür. Nitekim onun en büyük hayali, bir mekâni tam bir kubbe ile kapatarak cami mimarisini tevhide ulaştırmaktır. Bu amaçla yaptığı eserlerinde bunun denemelerini yaptı ve nihayet ustalık eserim dediği Selimiye Camii'nde bu amacına ulaştı.

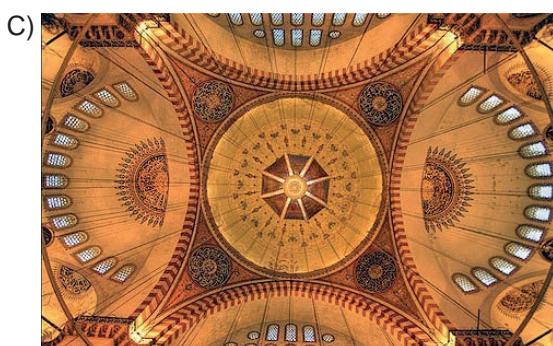
Kubbe Çeşitleri:

Tam (ana) kubbe: Görselde 1 rakamı ile işaretlenmiş, yarımküre şeklindeki ana mekâni örten yapıdır.

Yarımkubbe: Görselde 2 rakamı ile işaretlenmiş, orta kubbenin ağırlığını yan duvarlara aktaran, dörtte bir küre biçimindeki örtü sistemlidir.

Buna göre aşağıdaki cami kubbelerinden hangisi Mimar Sinan'ın hedefine ulaşlığı eserine aittir?

2. Kaşgarlı Mahmud, Divân-ü Lügâti'l-Türk adlı eserine besmele, Allah'a hamd ve Hz. Peygambere övgüyle giriş yapmıştır.
Bu durum aşağıdakilerden hangisinin göstergesidir?

- A) İslam dininden izler taşıdığınıın
- B) Alanında yazılmış ilk eser olduğunu
- C) Edebi bir dille kaleme alındığının
- D) Dinî bir eser olduğunu

5. Ünite: Çevremizde Dinin İzleri

3.

Verilen görselde;

- I. hat,
- II. ebru,
- III. tezhip,
- IV. minyatür

sanat dallarından hangilerine yer verilmiştir?

- A) I ve II.   B) I ve III.   C) II ve IV.   D) III ve IV.

4.

Görselde örneği verilen dua meydanı bir diğer adıyla dua kubbesi; 16. yüzyılda arasta, bedesten, çarşı gibi ticârî yerlerin merkezî konumunda inşa edilen yapılardır. Sabah namazında camide buluşan esnaf, namazdan sonra bu mekânda toplanır, kendi aralarından seçikleri ilmine güvenilir bir kişinin (duacı) önderliğinde doğruluk yemini ile helâl ve bereketli kazanç elde etmek için dua eder ve sonra dükkânlarını açardı.

Bu metinden dua kubbesi ile ilgili aşağıdakilerden hangisine ulaşılamaz?

- A) Dinin etkisiyle ortaya çıkan mimari bir yapıdır.
B) Ticaret ahlakının yerleşmesinde etkili olmuştur.
C) Esnafın, ticari işlerini görüşüp karara bağladığı toplanma yeridir.
D) Esnaf arasında birlik ve beraberliğin oluşmasına katkı sağlamıştır.

5. Ünite: Çevremizde Dinin İzleri

5.

MİMAR SINAN

Kanuni Sultan Süleyman, II. Selim ve III. Murat dönemlerinde görev yapan Mimar Sinan, yaptığı eserleriyle dünya tarihine adını yazdırdı.

A detailed portrait engraving of Mimar Sinan, an elderly man with a long white beard, wearing a traditional turban and a dark robe. He is shown in profile, looking towards the left.

1490

1526

1588

1543-1575

Kayseri'nin Ağırnas köyünde doğdu. Küçük yaşılda mimarlığa ilgi duyan Sinan, devrinin mahir ustaları mahiyetinde **han, çeşme ve türbe inşaatlarında** çalıştı.

17 Temmuz 1588 tarihinde İstanbul'da vefat ettiğinde arasında yüzlerce mimari eser bıraktı.

Sefere çıkan yerlerde farklı mimari yapıları gözlemedi. **Moldova Seferi**'nde, Prut Irmağı Üstüne yaptığı bir köprüyle dikkatleri üstüne çekti.

BAŞLICA ESERLERİ

CAMİLER

- Süleymaniye Camii, İstanbul
- Kılıç Ali Paşa Camii, İzmir
- Mihrimah Sultan Camii, İstanbul (Üsküdar)
- Selimiye Camii, Edirne
- Rüstem Paşa Camii, İstanbul

MEDRESELER

- Rüstem Paşa Medresesi, İstanbul
- Semiz Ali Paşa Medresesi, İstanbul

KÜLLİYELER

- Süleymaniye Külliyesi, İstanbul
- Sokullu Mehmet Paşa Külliyesi, İstanbul

DÂRÜLKURRALAR

- Atik Valide Sultan Dârülkurrası, İstanbul
- Hüsrev Kethüdâ Dârülkurrası, İstanbul

DÂRÜŞŞİFALAR

- Süleymaniye Dârüşşifası, İstanbul
- Haseki Sultan Dârüşşifası, İstanbul

TÜRBELER

- Şehzade Mehmet Türbesi, İstanbul
- Kanuni Sultan Süleyman Türbesi, İstanbul

Verilen görselden Mimar Sinan ile ilgili aşağıdakilerden hangisine ulaşılamaz?

- A) Dinî mimari alanındaki eserlerini zamanla geliştirmiştir.
- B) Dinî mimarının en büyük usta kabul edilmiştir.
- C) Mimarının farklı alanlarında çalışmalar yapmıştır.
- D) Farklı şehirlerde eserler vermiştir.

6. "Allah" lafzi Türkçede, özellikle günlük konuşma dilinde değişik tonlamalar, ikilemeler ve tekrarlarla birçok duyu dile getirilirken sıklıkla kullanılır. Örneğin; şaşırma durumunda "Allah Allah!", hayret edildiğinde "Allah Allaah!", sevinç duyulduğunda "Allaaaaaaaah!", bir şeyden korkulduğunda "Allahıııım!", düşmana saldırırken ise "Allah Allah Allah!" denir. Bu durum Türk insanının duygusu ve inanç dünyasıyla ilgili fikir vermesi bakımından da önemlidir.

Bu metinden aşağıdakilerin hangisine ulaşılabilir?

- A) Dinî inançlar edebiyata ve sanata şekil vermiştir.
- B) Türkçe diğer dillerden çok sayıda kelime girmiştir.
- C) Allah lafzi farklı duyguları ifade için kullanılmaktadır.
- D) Türkçede Allah lafzinin bulunduğu atasözleri bulunmaktadır.

5. Ünite: Çevremizde Dinin İzleri

7.

Osmanlı Dönemi'nin önemli kültürel değerlerinden biri olan aşıyanlar, görseldeki gibi kamu binaları ile anıtsal yapıların dış cephelerine serçe, kumru, güvercin gibi kuşların korunması ve barınması amacıyla inşa edilen mimari eserlerdir. Aşıyanlar, yapıların hem rüzgârdan korunaklı hem de güneş alan cephelerine inşa edilirdi. Bu sayede kuş varlığının korunmasına katkıda bulunurdu.

Metinde sözü edilen geleneğin ortaya çıkışında aşağıdaki hadislerden hangisinin etkili olduğu söylenebilir?

- A) "Kiyamet kopuyor olsa ve birinizin elinde bir fidan bulunsa, onu dikebilirse bunu hemen yapın!"
- B) "...Siz yerdekilere merhamet edin ki göktekiler (Allah ve melekler) de size merhamet etsin."
- C) "Kim, (Allah rızası için) bir mescit yaparsa, Allah da ona (cennette) onun benzerini yapar."
- D) "Bir yetimi himaye eden kimseyle ben, cennette yan yana bulunacağız."

8. İslam dininin beden ve çevre temizliğine verdiği önemin bir sonucu olarak ortaya çıkan çeşitli mimari eserler vardır. Bu eserler modern su şebekelerinin olmadığı, suyun evlere kadar ulaşmadığı dönemlerde insanların hayatını kolaylaştırmıştır.

Buna göre;

- I. hamam,
- II. sebil,
- III. cami,
- IV. han

yapılarından hangileri sadece bu amaçla inşa edilmiştir?

- A) I ve II.
- B) I ve III.
- C) II ve IV.
- D) III ve IV.

9. Edirne'de bulunan Selimiye Camii, Mimar Sinan'ın önemli eserlerinden biridir. Bu caminin 31.25 metre çapındaki tek kubbesi Allah'ın tek olduğuna işaret eder. Benzer şekilde, caminin pencerelerinin beş kademeli oluşu İslam'ın beş şartını, Selimiye Külliyesi'ndeki toplam otuz iki kapı İslam'ın otuz iki farzını, arka minarelerde altı yolun olması imanın altı şartını temsil etmektedir.

Bu parçadan Selimiye Camii ile ilgili aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Külliyesinde arasta ve çarşı gibi yapılar bulunmaktadır.
- B) Mimari öğelerine dinî anımlar yüklenmiştir.
- C) Edirne'nin merkezî konumunda inşa edilmiştir.
- D) Kubbeli dinî yapıların zirve eseri kabul edilmektedir.

5. Ünite: Çevremizde Dinin İzleri

10.

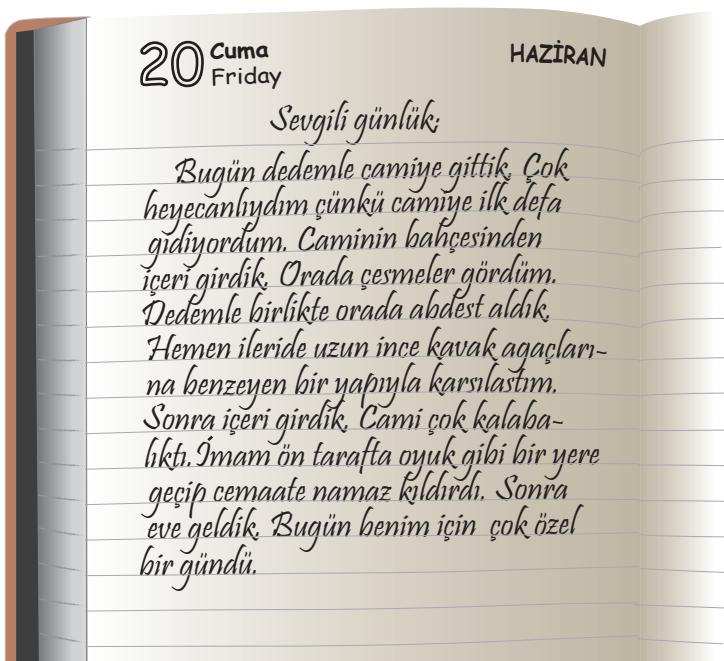

Görselde örnekleri verilen sadaka taşları Osmanlı döneminde oldukça yaygın olan bir çeşit yardım kumbarasıdır. Sadakayı verenle alanın birbirini görmemesini sağlayan bu taşlar ihtiyaç sahiplerinin kolaylıkla ulaşabilecekleri cami avluları, hastane, çarşı gibi yerlerde inşa edilirdi. Genellikle 20-40 cm kadar çapı, 1 veya 1,5 m kadar boyu olan bu taşların üst kısmında küçük bir oyuk bulunurdu. Bu oyuklara ihtiyaç sahiplerine yardımda bulunmak isteyen kişi para bırakır. Yardıma ihtiyacı olan da buralardan ihtiyacı kadar parayı aldı. Böylece sadakayı verenin gurura kapılmasının, alanın ise incinmesinin önüne geçilmiş olurdu.

Bu metinden sadaka taşlarıyla ilgili aşağıdakilerden hangisi çıkarılamaz?

- A) "Bir elin verdığını diğer el görmesin!" hadisine uygun bir gelenektir.
- B) İhtiyaç sahibini rencide etmeyen bir yardım sistemidir.
- C) Bazı kimselerce yaşatılmaya devam edilmektedir.
- D) Toplum dayanışmasına katkı sağlamaktadır.

11.

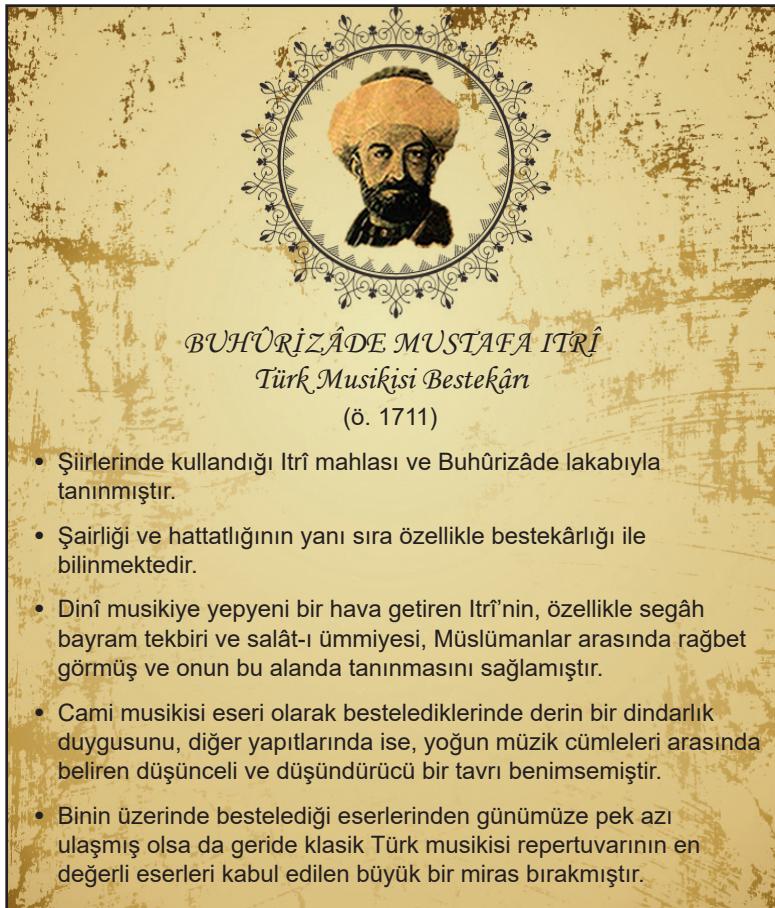

Ahmet'in günlüğünde sırasıyla caminin bölümlerinden hangilerine debynmiştir?

- A) Minare - Şadırvan - Mihrap
- B) Şadırvan - Minare - Minber
- C) Minare - Mihrap - Minber
- D) Şadırvan - Minare - Mihrap

5. Ünite: Çevremizde Dinin İzleri

12.

Görselden hareketle Mustafa İtrî ile ilgili aşağıdakilerden hangisine ulaşılamaz?

- A) Dinî musiki alanındaki eserleriyle tanınmıştır.
- B) Eserlerini türlerine göre farklı şekillerde bestelemiştir.
- C) Eserlerinin tamamı günümüze kadar ulaşmıştır.
- D) Klasik Türk müziğinin gelişmesinde önemli katkıları olmuştur.

13. Günde beş defa okunan ezanlar her namaz vakti için farklı makamlarda okunur. Örneğin sabah ezanının saba makamında, akşam ezanının ise segâh makamında okunması gelenek hâline gelmiştir.

Bu durum din ile aşağıdakilerden hangisi arasında etkileşim olduğunu gösterir?

- A) Musiki
- B) Mimari
- C) Edebiyat
- D) Örf ve âdet

14. İçinde Allah lafzının geçtiği, dua ve temenni gibi çeşitli duyguları ifade için kullanılan bazı kelime, ikileme veya cümleler Türkçede yaygın olarak kullanılmaktadır.

Buna göre aşağıdaki ifadelerden hangisi bir iş sonuçlanınca kullanılır?

- A) İnşallah!
- B) Evelallah!
- C) Alimallah!
- D) Elhamdülillah!

5. Ünite: Çevremizde Dinin İzleri

15.

"Benim sözlerimin temelinde bilgi vardır! Ey dost! Sen de gönlünü bilgi sahibi kişilere bağla. Mutluluğa giden yol bilgi ile bulunur. Mutluluğa ulaşabilmek için sen de bilgi edin."

"Bilgili ile bilgisiz denk olur mu? Bilgili kişi varlığını belli eder. Bilgisiz hayatı olsa bile yitik sayılır. Bilgi sahibi kendisi ölse de adı ölmeyecektir. Bilgisiz ise daha sağlığında bile adı unutulur."

"Ey dost! Bilginin tadına ve zevkine ancak bilgi sahipleri varır. Sunu çok iyi bil ki alımın değeri ancak bilgi sayesinde anlaşılır."

"Bilgisize gerçek söz yavan gelir. Ona tavsiye yaramaz. Nice kırılışlı şeyler yıkamakla temizlenir de cahillik temizlenmeyecek kadar berbat bir kırdır."

*Edip Ahmed Yüknekî
Atabetü'l-Hakâyık (Gerçeklerin Eşiği)*

Bu ifadelerde aşağıdakilerden hangisine değinilmemiştir?

- A) Cahillerin hakikat karşısındaki tutumuna
- B) Mutluluğa hangi yolla ulaşılacağına
- C) Bilginin insana değer kattığına
- D) Bilgiyi elde etme yollarına

16. İslamiyet'in etkisiyle gelişen Türk edebiyatının ilk ürünleri, ilk Müslüman Türk devleti olan Karahanlılar zamanında ortaya çıkmıştır. Bu dönemde yazılan eserlerin genel özellikleri şu şekildedir:

- İslamiyet öncesi kültür ile İslam kültürü birlikte görülür.
- Dilde Arapça ve Farsça sözcükler görülmeye başlar.
- Yeni Müslüman olan halka İslam'ı anlatma ve halkı eğitme amacı esas alınır.
- İnsanları hırs, kin, bencillik gibi özelliklerden uzaklaştırma ve bu sayede onlara doğruluk, sabır, cömertlik gibi davranışlar kazandırma çabası ön plandadır.

Bu metinden, İslami Türk edebiyatı ile ilgili,

- I. Dinin benimsenmesine katkısı olmuştur.
- II. Türkçenin gerilemesine sebep olmuştur.
- III. Eserlerde İslam tarihi ve peygamber kıssalarına yer verilmiştir.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yanlız I.
- B) Yanlız II.
- C) I ve III.
- D) II ve III.

5. Ünite: Çevremizde Dinin İzleri

17.

- I- Muharrem ayında aşure dağıtılması
- II- Çocuklara peygamber isimlerinin verilmesi
- III- Günde beş vakit namazın kılınması
- IV- Ölen birisi için mevlit okunması
- V- Ramazan ayında oruç tutulması

Verilenlerden hangileri dinin etkisi ile ortaya çıkan örf ve âdetler arasında yer alır?

- A) I - II - IV   B) I - III - V   C) II - III - IV   D) III - IV - V

18. Hz. Süleyman'ın Allah'a duası:

“...Ey Rabbim! Beni; bana ve ana-babama verdığın nimetlere şükretmeye ve hoşnut olacağın iyi işler yapmaya sevk et ve beni rahmetinle iyi kullarının arasına kat!”

(Nemî suresi, 19. ayet)

Bu ayetten hareketle Hz. Süleyman ile ilgili aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Özü sözü bir olan güvenilir bir insandır.
B) Allah'ın mesajlarını bildirmekle görevlidir.
C) Allah'ın, kendisinden razı olmasını istemektedir.
D) Hz. Davud'un soyundan gelen bir peygamberdir.

19.

Ey! Semâvî dinlerin, dünyadaki beşiği;
Ey! Mîrâc'a açılan, kapıların eşiği..
Sen ki; Mescid-i Aksâ, sen ki; tevhîd simgesi,
Sahâbe-i Kirâm'ın namazda ilk kiblesi..

Bu dizelerde, Mescid-i Aksâ ile ilgili;

- I. Hz. Süleyman zamanında inşa edildiği,
II. Birçok din için önemli bir mekân olduğu,
III. Çevresinin mübarek kılındığı

bilgilerinden hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yanlız I.   B) Yanlız II.   C) I ve II.   D) II ve III.

5. Ünite: Çevremizde Dinin İzleri

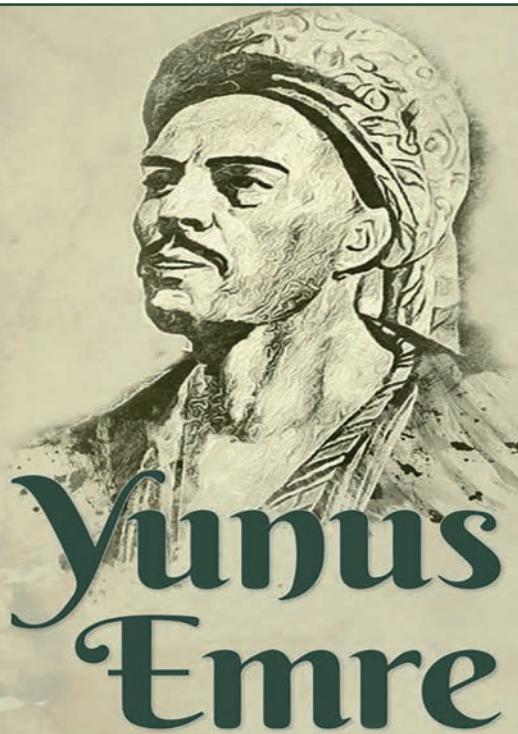
20.

Türk şairinin önemli temsilcilerinden birisi olarak gösterilen büyük düşünür, tasavvuf ve halk şairi

- Kesin doğum tarihi bilinmemekle birlikte **13. yüzyılda** yaşadığı kabul ediliyor.
- Anadolu ereni **Tapduk Emre'nin** dergâhında hocası Yunus'a 'Bizim Yunus' adını verdi.
- Çağının düşüncesi biçimini ve kültürünü **konuşulan dile, yalın, akıcı bir söyleyişle** dile getirerek Anadolu'nun manevî hayatında derin izler bıraktı.
- Şiirleri daha söylenilip yazılıldığı tarihten itibaren ezberlenip okunmaya başlayarak, abdallar ve dervişler vasıtıyla **Anadolu ve Rumeli coğrafyasına** yayıldı.
- Dilden dile dolaşan şiirleri, **İslam'ın geniş kitlelere ulaşmasında** ve öğretmenlerinin anlaşılıp yaşanmasında son derece etkili oldu.
- Yazdığı şiirleriyle **Türkçeyi bir aşk ve mana dili haline getirerek** Türkçenin gelişmesinde etkili olmuştur.

ESERLERİ

"Risaletü'n-Nushiyeye"
"Divan"

Bir çok özelliği ile Mevlana'ya benzeyen büyük Türk düşünürü; **İslam'ın sabır, kanaat, hoşgörü, cömertlik, iyilik, fazilet** değerlerinin kazanılmasına yönelik telkinleriyle yüzyıllardır **insanlığa ışık saçıyor**, ögütleriyle yol gösteriyor.

Bu görselden Yunus Emre ile ilgili aşağıdakilerden hangisine ulaşılamaz?

- A) Eserleri İslam'ın yayılmasında etkili olmuştur.
B) Çalışmalarıyla Türkçenin zenginleşmesine katkı sağlamıştır.
C) İslami Türk edebiyatının en önemli temsilcisi kabul edilmiştir.
D) İslam'ın ahlak ilkelerinin benimsenmesinde etkin rol oynamıştır.

21. İslam'ın etkisiyle dile girmiş cennet, cehennem, ezan, dua, namaz, günah, sevap gibi kelimeler günlük konuşmalarda sıkça kullanılır. Bu dinî ifadeler aynı zamanda deyim ve atasözlerinde de yer alır.

Aşağıdaki atasözlerinden hangisi bu duruma örnek olarak gösterilebilir?

- A) Tavuk gelen yerden yumurta esirgenmez.
B) Dağ başından duman eksik olmaz.
C) Kaynayan kazan kapak tutmaz.
D) Zahmetsiz rahmet olmaz.

Cevap anahtarına ulaşmak için karekodu okutunuz.